

V Bruseli 15. 7. 2015
COM(2015) 345 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

**Revízia smernice Európskeho parlamentu a Rady 2010/30/EÚ z 19. mája 2010 o udávaní
spotreby energie a iných zdrojov energeticky významnými výrobkami na štítkoch
a štandardných informáciách o výrobkoch**

{SWD(2015) 143 final}

1. ÚČEL SPRÁVY

Smernicou o energetickom označovaní (2010/30/EÚ)¹ sa od Komisie vyžaduje, aby vyhodnotila účinnosť smernice a predložila Európskemu parlamentu a Rade do 31. decembra 2014 správu. Smernicou sa takisto vyžaduje vypracovanie správy týkajúcej sa delegovania právomoci do 19. júna 2015 a syntéza správ o vnútroštátnom dohľade nad trhom, ktoré členské štáty musia predkladať každé štyri roky.

V správe z roku 2012² o preskúmaní smernice o ekodizajne (2009/125/ES)³ sa došlo k záveru, že okamžitá revízia uvedenej smernice nie je potrebná, ale že špecifické aspekty, v prípade ktorých neboli v čase preskúmania k dispozícii dostatočné informácie, by bolo vhodné prehodnotiť v rámci preskúmania smernice o energetickom označovaní v roku 2014, a to napr. účinnosť vykonávacích opatrení a harmonizovaných noriem a užšia koordinácia pri vykonávaní uvedených dvoch smerníc.

Táto správa spĺňa uvedené požiadavky.

2. POSÚDENIE ÚČINNOSTI, EFEKTÍVNOSTI, KOHERENTNOSTI, PRIDANEJ HODNOTY NA ÚROVNI EÚ A RELEVANTNOSTI

Ciele smernice o energetickom označovaní a smernice o ekodizajne sú:

- zvyšovanie energetickej účinnosti výrobkov a úrovne ochrany životného prostredia
- voľný pohyb energeticky významných výrobkov v Európskej únii
- poskytovanie informácií, ktoré spotrebiteľom umožnia vybrať si účinnejšie výrobky

Hodnotenie politiky⁴ odhaľuje, že:

1. Zavedené opatrenia v oblasti ekodizajnu a energetického označovania sú účinné v tom, že prinášajú hmatateľné a výrazné úspory energie a nákladov. Hodnotenie *ex post* počas preskúmania špecifických opatrení v oblasti energetického označovania zavedené od 90. rokov ukázalo rýchlu transformáciu trhu smerom k väčšej efektívnosti vo väčšine označených skupín výrobkov. Podľa odhadov sa vykonávaním týchto dvoch smerníc ušetrí do roku 2020 175 Mtoe primárnej energie ročne (okolo 15 % týchto úspor vznikne v dôsledku opatrení v oblasti energetického označovania, pričom sa ekodizajn vzťahuje len približne na polovicu skupín výrobkov). To zodpovedá 19 % úspor, pokiaľ ide o nezmenený spôsob spotreby energie v prípade takýchto výrobkov. Týmto politikami sa prispeje takmer k polovici 20 % cieľovej energetickej efektívnosti do roku 2020. Závislosť od dovozu energie by sa znížila o 23 % v prípade zemného plynu

¹ Ú. v. EÚ L 153, 18.6.2010, s. 1.

² COM(2012) 765 final.

³ Ú. v. EÚ L 285, 31.10.2009, s. 10.

⁴ Pozri hodnotiacu správu Komisie [SWD(2015) 143].

a o 37 % v prípade uhlia. Celkovo sa odhaduje, že dodnes zavedené opatrenia v oblasti ekodizajnu a energetického označovania ušetria v roku 2020 koncovým používateľom výrobkov prostredníctvom nižších účtov za služby 100 mld. EUR ročne (čo predstavuje úsporu 400 – 500 EUR ročne v každej domácnosti).

2. Neexistujú žiadne prekážky voľného pohybu energeticky významných výrobkov na vnútornom trhu Európskej únie.
3. Výhody prevážia náklady pre podniky, ako aj pre spoločnosť ako celok. Zatiaľ čo náklady na plnenie požiadaviek a označovanie budú na prvom stupni realizácie nákladmi výrobcov, tieto sa potom prenesú na koncových používateľov (domácnosti a iné podniky), ktorým úspory zo zníženia spotreby energie prinesú výhody, ktoré značne prevýšia počiatočné náklady na nákup. Podrobné údaje pre EÚ ako celok nie sú k dispozícii. V Spojenom kráľovstve sa v prípade predpisov platných v roku 2012 odhaduje pomer prínosov a nákladov na 3,8⁵.
4. Prevažná väčšina spotrebiteľov (asi 85 %) uznáva význam energetického štítku, rozumie mu a využíva ho pri svojom nákupnom rozhodovaní.
5. Zavedenie energetickej triedy A+ a vyšších tried podľa smernice o energetickom označovaní z roku 2010 znížilo efektívnosť energetického štítku pri motivovaní spotrebiteľa, aby kupoval účinnejšie výrobky. Zmena dizajnu, podľa ktorej sa na označenie vyšších tried využíva dopĺňanie znamienok plus na označenie vyššej účinnosti ako triedy A, je pri motivovaní nákupu výrobkov s vyššou účinnosťou menej efektívna ako pôvodná stupnica A až G. Zatiaľ čo zo spotrebiteľského prieskumu vyplýva, že nová stupnica na štítku je pre spotrebiteľov zrozumiteľná, znížila ich ochotu platiť viac za účinnejšie výrobky, pretože sú menej motivovaní rozdielom medzi triedami A+ a A+++ ako rozdielom medzi triedami C a A⁶. Okrem toho sú niektoré piktogramy používané na zastupovanie ostatných parametrov na štítku ťažko zrozumiteľné, napríklad „logo vypínača“ na štítku televízora a účinnosť sušenia na štítku umývačky.⁷
6. Medzi spotrebiteľmi existuje tendencia nakupovať väčšie výrobky, ktoré sú účinné, a teda dosahujú vysokú energetickú triedu, ale majú oveľa vyššiu absolútnu spotrebu energie ako menšie zariadenia rovnakého typu.

⁵ V porovnaní s priemerom 3,0 v prípade 17 environmentálnych politík. Uvedený pomer zahŕňa náklady výrobcov na výrobu štítkov a plnenie požiadaviek, náklady na presadzovanie a finančné úspory konečných spotrebiteľov zo zníženej spotreby energie. Nezahŕňa ťažko vyčísliteľné výhody, ako napríklad vyššie ziskové rozpätie na drahších účinných výrobkoch, stimuláciu inovácie, príspevok k energetickej bezpečnosti a odstránenie konkurencie v prípade lacných výrobkov nízkej kvality z trhu prostredníctvom poskytnutia rovnakých podmienok. Ministerstvo životného prostredia, potravinárstva a záležitostí vidieka Spojeného kráľovstva, *Emerging Findings from Defra's Regulation Assessment*, prvá aktualizácia za rok 2012, február 2015.

⁶ Viac podrobností nájdete v štúdii *London Economics & Ipsos Mori, A study on the impact of the energy label – and of potential changes to it – on consumer understanding and on purchase decisions, 2014* (Štúdia o vplyve energetického štítku a jeho potenciálnych zmien na chápanie spotrebiteľov a na rozhodnutia o kúpe, 2014). <http://ec.europa.eu/energy/en/studies>

⁷ *Ecofys, Evaluation of the Energy Labelling Directive and specific aspects of the Ecodesign Directive* (Ecofys, hodnotenie smernice o energetickom označovaní a špecifické aspekty smernice o ekodizajne): Podkladová správa I: Prehľad literatúry, december 2013.

7. Nedostatočné presadzovanie predpisov orgánmi vnútroštátneho dohľadu nad trhom prispieva k nesúladu, pričom sa znižujú plánované úspory energie približne o 10 %. Pozri aj oddiel 3.
8. Opatrenia v prípade niektorých výrobkov ukázali úrovne ambícií, ktoré sú príliš nízke v porovnaní s tým, čo je technicky a ekonomicky uskutočniteľné.
9. Hoci niektorými opatreniami sa riešia aj iné vplyvy na životné prostredie, ako je spotreba energie vo fáze používania, stále existuje potenciál na ďalšie znižovanie týchto vplyvov, napríklad pokiaľ ide o aspekty trvanlivosti, opraviteľnosti, opätovnej použiteľnosti, recyklovateľnosti a užitočnosti, recyklovaného obsahu, používania prioritných materiálov, nebezpečných látok.
10. Pokiaľ ide o efektívnosť procesu tvorby predpisov, tento proces je príliš dlhý (v priemere 49 mesiacov), niekedy vedie k zastaraným technickým a prípravným prácam v čase politického rozhodovania, najmä v prípade rýchlo sa rozvíjajúcich elektronických výrobkov.
11. Tieto dve smernice sú komplementárne a ich vykonávanie sa v prevažnej miere uskutočňuje koherentným spôsobom.
12. V prípade viacerých výrobkov nie sú nižšie triedy energetického štítku zastúpené, pretože opatrenia týkajúce sa ekodizajnu zakázali modely s nízkou účinnosťou a výrobcovia reagovali na technologický pokrok výrobou čoraz účinnejších výrobkov. V mnohých kategóriách výrobkov sa tento problém týka aj vyšších tried energetickej účinnosti. V najextrémnejších prípadoch sa na energetických štítkoch práčov, chladničiek a umývačiek riadu v súčasnosti objavujú triedy A+++ až D, ale iba domáce spotrebiče tried A+++ , A++ a A+ možno naďalej umiestňovať na trh. Bez porovnania v rámci úplnej stupnice A – G je relevantnosť štítku pre spotrebiteľov podkopaná.
13. Pridaná hodnota na úrovni EÚ vychádza z harmonizovaného regulačného rámca, ktorým sa znižujú náklady výrobcov a EÚ sa stáva určovateľom trendov v medzinárodnom regulačnom a normalizačnom úsilí.
14. Politika pokračuje v plnení svojho významu pri dosahovaní cieľa EÚ v oblasti energetickej efektívnosti po roku 2020. Môže takisto prispieť k efektívnosti využívania zdrojov a obehovému hospodárstvu.
15. Informovanosť spotrebiteľov je v digitálnej ére nevyhnutná. Právne predpisy o energetickom označovaní boli nedávno aktualizované, aby bolo možné zobrazovať energetické štítky aj na internete⁸.
16. Pokiaľ ide o prínos požiadavky na uvádzanie odkazu na triedu energetickej účinnosti v reklamách [článok 4 písm. c)], tento vplyv nebolo možné kvantifikovať, ale pri hodnotení sa zistilo, že sa tým na trhu vyriešil nedostatok informácií v tomto ohľade.

⁸ Delegované nariadenie Komisie (EÚ) č. 518/2014 z 5. marca 2014, ktorým sa menia delegované nariadenia Komisie (EÚ) č. 1059/2010, (EÚ) č. 1060/2010, (EÚ) č. 1061/2010, (EÚ) č. 1062/2010, (EÚ) č. 626/2011, (EÚ) č. 392/2012, (EÚ) č. 874/2012, (EÚ) č. 665/2013, (EÚ) č. 811/2013 a (EÚ) č. 812/2013, pokiaľ ide o označovanie energeticky významných výrobkov na internete štítkami (Ú. v. EÚ L 147, 17.5.2014, s. 1 – 28).

17. Požiadavky na verejné obstarávanie (článok 9 ods. 1) už boli vyhodnotené v roku 2011, v dôsledku čoho boli vypustené zo smernice o energetickom označovaní a prevzaté v pozmenenej podobe do smernice o energetickej účinnosti⁹.

18. Z mediálneho pokrytia tejto témy v posledných rokoch je zrejmé, že prínosy tejto politiky neboli dostatočne sprostredkované.

3. SYNTETICKÁ SPRÁVA O DOHLEDE NAD TRHOM

Členské štáty predložili Komisii v roku 2014 správy o svojich činnostiach v oblasti dohľadu nad trhom v rokoch 2009 – 2013 na základe vzoru poskytnutého Komisiou.

Podľa predložených informácií v rokoch 2009 a 2010 približne jedna tretina členských štátov vykonávala len slabý alebo žiaden dohľad nad trhom v oblasti energetickom označovaní a ekodizajnu. Komisia v tejto otázke začala s členskými štátmi spolupracovať a počet členských štátov s nízkou aktivitou klesá.

Počet inšpekcií a počet skontrolovaných modelov výrobkov značne vzrástol v období rokov 2009 – 2013 v dôsledku toho, že v uvedených rokoch sa na čoraz viac skupín výrobkov začali vzťahovať opatrenia týkajúce sa ekodizajnu a energetického označovania. Počet členských štátov skúšajúcich výrobky v laboratóriách sa zvýšil z niekoľkých na takmer polovicu z nich. Napriek tomu, že skúšanie výrobkov je len jedným zo spôsobov na overenie súladu, je základným nástrojom, keďže je v konečnom dôsledku jediným spôsobom, ako zistiť, či výrobok spĺňa minimálne požiadavky na ekodizajn a/alebo je označený správnou triedou energetickej účinnosti. Jedným z dôvodov, že nie všetky členské štáty skúšajú výrobky v laboratóriách je, že je to nákladné. Toto je pravdepodobne dôvodom aj toho, prečo sa veľká časť skúšok týka menších zariadení, akými sú externé zdroje napájania a svietidlá, a súlad s požiadavkami na pohotovostný režim a režim vypnutia.

Úroveň dodržiavania požiadaviek, ktorú záväzkov orgány dohľadu nad trhom zistili, sa medzi jednotlivými členskými štátmi líši, a to podľa výrobku a roku. 5 % až 40 % výrobkov sa ponúka na predaj bez energetických štítkov alebo so štítkami s nesprávne uvedenými údajmi (napr. nie sú jasne viditeľné, nesprávny štítok, označenia na štítku nezodpovedajú laboratórnej skúške). Pokiaľ ide o ekodizajn, zvyčajne sa v prípade 10 – 50 % skontrolovaných výrobkov a/alebo skúšaných výrobkov zistí nesúlad s požiadavkami. Úroveň nesúladu, ktorú orgány zisťujú, je zvyčajne vyššia než celková miera nedodržiavania požiadaviek na trhu, keďže dohľad nad trhom sa sústreďuje na značky a obchody so známou históriou vážneho nedodržiavania požiadaviek alebo s podozrením na ich nedodržiavanie. Celkovo možno nesúlad na trhu odhadnúť na 20 %, čo vedie k strate približne 10 % predpokladaných úspor energie (16 Mtoe primárnej energie za rok).

4. DELEGOVANÉ PRÁVOMOCI

Smernice o ekodizajne a energetickom označovaní sú rámcové smernice, ktorými sa stanovujú všeobecné pravidlá a zásady a ktorými sa Komisia oprávňuje prijať podrobnejšie akty v koordinácii s členskými štátmi. V oboch smerniciach sa stanovujú podmienky, za akých môže Komisia vykonávať toto oprávnenie. Podľa smernice

⁹ Smernica 2012/27/EÚ (Ú. v. EÚ L 315, 14.11.2012, s. 1).

o energetickom označovaní majú tieto akty formu delegovaných aktov¹⁰, o ktorých členské štáty diskutujú v expertných skupinách, pričom akty v prípade ekodizajnu majú formu vykonávacích opatrení prijatých členskými štátmi v rámci „komitologického“ postupu väčšinovým hlasovaním v regulačnom výbore. Delegovaný akt o energetickom označovaní konkrétneho výrobku sa zvyčajne prijíma súčasne s vykonávacím opatrením týkajúcim sa ekodizajnu, ktorým sa stanovujú požiadavky na minimálnu energetickú účinnosť tej istej skupiny výrobkov, aby sa zabezpečil koherentný vplyv oboch opatrení.

Expertná skupina pre energetické označovanie bola zriadená Komisiou v decembri 2012¹¹ a nahradila regulačný výbor pre energetické označovanie výrobkov využívajúcich energiu, ktorý existoval podľa pôvodnej smernice o energetickom označovaní (92/75/EHS). Expertná skupina prerokovala všetky doteraz prijaté opatrenia energetického označovania podľa smernice 2010/30/EÚ, čo zaručuje, že s členskými štátmi sa riadne konzultovalo. K dnešnému dňu bolo prijatých 12 delegovaných aktov¹² o energetickom označovaní. Potom ako Komisia prijala delegované akty o energetickom označovaní ani Európsky parlament ani Rada nevzniesli žiadne námietky voči nim v priebehu štvormesačnej lehoty na vznesenie námietky. Delegované akty boli potom uverejnené v *Úradnom vestníku Európskej únie* a krátko po tom nadobudli účinnosť.

Komisia sa domnieva, že delegovanie právomoci, pokiaľ ide o energetické označovanie, účinne prispieva k vytvoreniu potrebných podrobných pravidiel energetického označovania výrobkov a domácich spotrebičov. Okrem toho sa domnieva, že svoje delegované právomoci podľa smernice o energetickom označovaní vykonávala správne.

5. ZÁVER

Na základe výsledku hodnotenia sa Komisia domnieva, že je vhodné uskutočniť revíziu smernice o energetickom označovaní. Legislatívny návrh revízie smernice o energetickom označovaní je pripojený k tejto správe, najmä s cieľom riešiť zníženie efektívnosti energetického štítku (oddiel 2 body 5 a 12) a slabé presadzovanie (oddiel 2 body 5 a 7, oddiel 3).

V súvislosti so smernicou o ekodizajne nie sú na riešenie otázok identifikovaných počas hodnotenia potrebné žiadne legislatívne zmeny. Najmä iné vplyvy na životné prostredie, ako je spotreba energie vo fáze používania (napr. trvanlivosť, recyklovateľnosť, opraviteľnosť), možno systematickejšie riešiť v rámci opatrení ekodizajnu bez potreby zmeny právneho rámca.

S cieľom zlepšiť pochopenie energetického štítku (oddiel 2 bod 5) má Komisia pri vypracúvaní energetických štítkov špecifických pre výrobky v úmysle vykonať spotrebiteľské testovanie, a to najmä aby zabezpečila, že všetky piktogramy aj štítky ako celok budú zrozumiteľné.

S cieľom zlepšiť presadzovanie (oddiel 2 bod 7) má Komisia zároveň v úmysle uľahčiť ďalšiu spoluprácu medzi orgánmi vnútroštátneho dohľadu nad trhom prostredníctvom

¹⁰ Článok 290 ZFEÚ.

¹¹ Kód expertnej skupiny E02854.

¹² https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/list_of_energ_labelling_measures_3.pdf.

Upozorňujeme, že bolo prijaté ešte jedno opatrenie energetického označovania, ktorým sa menia existujúce právne predpisy, pokiaľ ide o energetické štítky na internete.

skupín pre administratívnu spoluprácu („ADCO“) v oblasti ekodizajnu a energetického označovania a prostredníctvom osobitných spoločných projektov, akým je napríklad projekt financovaný EÚ „EEpliant“¹³.

Na riešenie problému v súvislosti s dlhým proces tvorby predpisov uvedeným v oddiele 2 (bod 10) Komisia plánuje oznámiť návrh delegovaných nariadení členom Svetovej obchodnej organizácie podľa dohody o technických prekážkach obchodu v skoršej fáze procesu súbežne s konzultáciou s konzultačným fórom¹⁴.

Pokiaľ ide o elektronické výrobky, problém týkajúci sa rýchleho rozvoja trhu (oddiel 2 bod 10) a neexistencie jasného vzťahu medzi nákupnou cenou a energetickou účinnosťou si zasluhuje osobitné hĺbkové preskúmanie. Komisia plánuje vykonať toto preskúmanie v kontexte blížiaceho sa hodnotenia programu EÚ Energy Star v roku 2016, a to rozšírením preskúmania aj na elektronické zariadenia, ktoré nie sú zahrnuté v programe.

Komisia bude napokon pokračovať v rozšírenej komunikácii týkajúcej sa ekodizajnu špecifického pre výrobky a opatrení energetického označovania v snahe zlepšiť informovanosť verejnosti a akceptovanie politiky.

¹³ http://www.prosafe.org/images/Documents/EEPLIANT/EEPPLIANT_Press_release_v2.pdf

¹⁴ V súčasnosti sa návrh oznamuje WTO po konzultácii medzi útvarmi Komisie. Pozvánky na zasadnutie regulačného výboru a expertnej skupiny pre energetické označovanie nemožno zaslať pred uplynutím 60-dňovej lehoty na oznámenie WTO. Tento proces je tým fakticky pozastavený počas troch až štyroch mesiacov v dôsledku oznamovania návrhu WTO.